

ת"פ (חדרה) 33796-06-24 - מדינת ישראל נ' פלוני

ת"פ (חדרה) 33796-06-24 - מדינת ישראל נ' פלונישלו חדרה

ת"פ (חדרה) 33796-06-24

מדינת ישראל

תביעות חוף - שלוחת חדרה

נ ג ד

פלוני

באמצעות ב"כ עו"ד עלאא עתאמנה

בית משפט השלום בחדרה

[26.11.2024]

כבוד השופט ערן זלר

גזר דין

רקע

1. הנאשם, יליד שנת 2005, הודה בכתב אישום מתוקן והורשע על יסוד כך בעבירה של חבלה במזיד לרכב, על-פי סעיף 413 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977, בעבירת החזקת סכין, לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין, ובעבירת איומים על פי סעיף 192 לחוק.

2. על פי המתואר בכתב האישום המתוקן, במועד ביצוע העבירות הנאשם התגורר עם סבתו הגב' ל"ג (להלן: "המתלוננת") בביתה שבג'סר א-זרקא. דודו של הנאשם, מר ד"ג (להלן: "המתלון") התגורר יחד עם בני משפחתו בבית סמוך.

ביום 4.6.24 בסמוך לשעה 23:30 הבחין המתלון כי הנאשם יושב ברכבו ומתוך הרכב נידף ריח של חומר החשוד כסם. המתלון ניגש אל הנאשם, ביקש ממנו כי יחדל מהתנהגותו ורצה לקחת ממנו את מפתחות הרכב על מנת שהנאשם לא ינהג בו, אך הנאשם נסע מהמקום.

בסמוך לשעה 01:30 שב הנאשם למקום, נטל אבן שהייתה מונחת ברחוב הסמוך, השליך אותה על רכבו של המתלון וברח מהמקום. כתוצאה מכך התנפצה השמשה האחורית של הרכב.

ביום 5.6.24 בסמוך לשעה 09:00, הנאשם הגיע לביתה של המתלוננת ואיים עליה בכך שאמר לה "תשבי תשבי יא בת זונה, אני אהרוג אותך כמו בת דודה שלך ס'", שהיא קרובת משפחה של המתלוננת שנמצאה כמה ימים קודם לכן בג'סר א-זרקא כשהיא ללא רוח חיים ובעלה נעצר כחשוד ברציחתה. בנסיבות אלה הרים הנאשם אבנים בחצר ביתה של המתלוננת, השליך לעבר חלון ביתו של המתלון וניפץ בכך את חלון הסלון וחדר השירותים.

בסמוך לכך ניגש הנאשם למטבח ביתה של המתלוננת, נטל לידו סכין מטבח ונסע ברכבו למקום עבודתו של המתלון בנתניה, זאת תוך שהוא מאיים על המתלוננת באומרו לה "עכשיו יביאו לך את ד'". בשעה 10:00 או בסמוך לכך נעצר הנאשם על ידי שוטרים כשהוא נמצא ליד מקום עבודתו של המתלון בנתניה וברכבו נתפס הסכין.

3. הנאשם עצור בתיק החל מיום 5.6.24.

הטיעונים לעונש

עדים לעונש

4. המתלונן, מר ד"ג, העיד כי הנאשם הוא בנו של אחיו, וכי הוא כמו בן עבורו. הוא סיפר כי הנאשם גדל אצלם במשפחה, וכי הוא בחור טוב, תמיד התנהג היטב ומעולם לא עשה מעשים כגון אלה בהם הורשע, ולדבריו ייתכן כי הנאשם ביצע את העבירות בגלל שהוא שותה, וכי אם הוא היה מרוכז הוא לא היה עושה דברים כאלה. אמר כי הגיש תלונה על הנאשם כי הם רצו "ליישר" אותו. המתלונן אמר כי הוא סולח לנאשם, הוסיף כי רואים על הנאשם שהוא כבר קיבל את העונש שלו, וביקש להטיל עליו עונש קל, כדי שיוכל לחזור מהר הביתה.

5. המתלוננת, גב' ל"ג אמרה כי היא סולחת לנאשם על הכל. היא סיפרה שהיא כמו אמא שלו, שכן אמו של הנאשם עזבה אותו שבועיים לאחר שנולד והתחתנה עם אדם אחר, ואביו של הנאשם נפטר, כך שהיא גידלה את הנאשם כל חייו והלכה למעשה הוא הבן שלה. היא העידה כי הנאשם מעולם לא התנהג אליה באופן לא ראוי, אלא שבאותו יום הוא שותה עם החברים שלו, שעבדו עליו ונתנו לו לשותות, והדבר הביא אותו לבצע את העבירות. לדבריה, היא הגישה תלונה למשטרה על מנת לעזור לו, שכן חשבה שיזהירו אותו והוא ישוב מיד הביתה. עוד אמרה כי הנאשם אינו בן אדם רע אלא תמיד סייע לה והוא גם ימשיך לעזור לה, וביקשה להטיל עליו עונש קל כדי שיוכל לחזור אליה ולגור בביתה והיא תדאג לו להכל.

6. סבו של הנאשם, מר א", סיפר כי הנאשם גדל בביתם שכן אמו זרקה אותו כשהיה תינוק והתחתנה עם אדם אחר. הוא תיאר כי הוא והמתלוננת גידלו את הנאשם ואת אחותו, וכי הנאשם קורא למתלוננת אמא ולו הוא קורא אבא. הוא אמר כי הנאשם עשה שטות עליה לא יחזור יותר, וביקש שבית המשפט יסלח לו וייתן לו עונש קל כדי שיוכל לחזור הביתה.

טיעוני המאשימה

7. ב"כ המאשימה טענה כי הנאשם פגע בערכים המוגנים שהם שלווה נפשם ובטחונם של המתלוננים וזכותם כי רכושם לא ייפגע. לדבריה, מידת הפגיעה בערכים המוגנים נמצאת ברף בינוני. לשיטת ב"כ המאשימה מתחם העונש ההולם הוא 10 עד 24 חודשי מאסר בפועל, והיא הפנתה למספר פסקי דין רלוונטיים.

באשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות צינה את גילו הצעיר של הנאשם, אשר מלאו לו 19 אך לפני כחודש וצינה כי אין לו הרשעות קודמות. היא הפנתה לכך שהמתלוננים סלחו לו וביקשו להטיל עליו עונש קל וטענה כי יש חשיבות לעמדת נפגעי העבירה. עם זאת צינה, כי היות ולא הוגש תסקיר שירות מבחן המלמד על שיקום, אין לסטות לקולא ממתחם העונש ההולם; לפיכך ביקשה לגזור על הנאשם עונש בתחתית המתחם לו טענה, שהוא לדבריה 10 חודשי מאסר בפועל לצד מאסר על תנאי והתחייבות כספית.

טיעוני ההגנה

8. ב"כ הנאשם טען כי הפגיעה בערכים המוגנים היא נמוכה, שכן כתב האישום המתוקן אינו מלמד על תכנון של המעשים, אלא על התנהגות יחידה שאינה מאפיינת את הנאשם, ושלא נלוו אליה מעשים חמורים נוספים היכולים להוביל להחמרה בענישה מעבר לזו שמתחייבת.

הוא הטעים, כי הנזק שנגרם ממעשיו של הנאשם הוא לא בלתי הפיך, שכן בסופו של דבר מדובר בנזק לשמשות ומדובר בנזק כספי שאינו גבוה. הוא טען עוד כי אמנם הנאשם לקח סכין מהבית ונסע לנתניה, אך הוא לא עשה כל שימוש בסכין וגם לא הייתה לו כוונה כזו.

הסנגור עמד עוד על גילו המאוד צעיר של הנאשם, העובדה שאין לו הרשעות קודמות. הוא נתן דגש על נסיבות חייו הלא פשוטות של הנאשם, שננטש על ידי אמו בגיל צעיר ובסמוך לכך אביו נפטר, והנאשם גודל על ידי סבו וסבתו שלקחו עליו אחריות ואצלם הוא חי והתגורר עד למעצרו. ב"כ הנאשם הדגיש כי במשך השנים לא היו אירועים דומים וכי בסופו של דבר מדובר בהתנהגות המשקפת מעידה חד פעמית, שנעשתה מתוך סערת רגשות תוך כדי ויכוח, מבלי שהנאשם מימש או התכוון לממש את איומיו.

הסנגור ציין עוד את הודייתו של הנאשם וטען כי הוא לוקח אחריות מלאה על מעשיו, מבין את הפסול שבהם, מתחרט על מעשיו, הפנים את הפסול שבהם, מכה על חטא וגם למד את הלקח. לדבריו, מדיניות הענישה בעבירות מסוג זה היא על קשת רחבה ותלויה בנסיבות הקונקרטיות, והוא הפנה לגזרי דין בהם הוטלו עונשים מתונים. לשיטתו יש להסתפק בגזירת דינו של הנאשם לעונש מאסר כמניין הימים בהם הוא שהה במעצר בתיק.

9. הנאשם בדברו האחרון אמר כי הוא עשה טעות עליה לא יחזור עליה פעם נוספת, והוסיף כי הוא רוצה להשתחרר, להתחתן, לעבוד ולבסס את עצמו.

טיעוני הצדדים באשר לחובת התסקיר

10. לפי סעיף 38(א) לחוק העונשין בצירוף האמור בסעיף 1(1) לאכרזת דרכי ענישה (תסקיר של קצין מבחן), תשכ"ד - 1964, בית משפט לא יטיל עונש מאסר בפועל על נאשם שביום ביצוע העבירה טרם מלאו לו 21 אלא לאחר קבלת תסקיר שירות מבחן על אודותיו.

11. ב"כ הנאשם ביקש שלא להורות לשירות המבחן להגיש תסקיר. לדבריו, הפסיקה הכירה בכך כי במקרים המתאימים ניתן לוותר על הגשת תסקיר והוא הפנה לפסקי דין שונים.

- הוא הטעים כי הנאשם נמצא במעצר החל מיום 5.6.24, ואם יישלח לגיבוש תסקיר הרי שהעומס הרב המוטל על שירות המבחן יביא לתקופה ארוכה נוספת שבה הוא יישאר במעצר עד להגשת התסקיר וכך יצא שכרו בהפסדו.
12. ב"כ המאשימה טענה כי בהתאם לחוק העונשין וסעיף 1 לאכרזת דרכי ענישה, קיימת חובת תסקיר. היא הוסיפה, כי הנאשם ביצע את העבירות על רקע שתיית אלכוהול, וביצע עבירות חמורות כלפי בני משפחתו, ונוכח כל האמור יש לקבל בעניינו תסקיר שיבחן את נסיבות חייו, את נסיבות ביצוע העבירות וכן טענה שיש לערב את משרד הרווחה. דיון והכרעה מתחם העונש ההולם
13. הנאשם ניפץ באישון לילה את שמשת הרכב של המתלונן. למחרת איים על המתלוננת, בביתה, ולא די בכך כי איים שיהרוג אותה אלא הוא אף הזכיר את מותה (בחשד לרצח) של בת דודתה. אך בכך לא אמר די אלא השליך אבנים על בית המתלונן וגרם לניפוץ חלונות, ולא הסתפק באלה, אלא נטל סכין מטבח מבית המתלוננת, איים עליה כי יפגע במתלונן, ונסע כשהסכין איתו לעבר מקום עבודתו של המתלונן ושם נעצר.
14. מדובר בפרץ של סדרת התנהגויות אלימות ומאיימות שהתרחשו על פני מעט למעלה מ-10 שעות. ההתנהגות ניצתה בשל הערת המתלונן כלפי הנאשם ומשם המשיכה בסדרת המעשים המתוארים בכתב האישום המתוקן. בכולם לטעמי ניתן מסכת עבריינית אחת, שהרקע לה הוא אחד - כעסו של הנאשם על הערת דודו, וממילא הקשר בין האירועים הוא ענייני והדוק. על כן יש לקבוע מתחם עונש הולם אחד לכל האירועים (למשל - ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל [נבו] (29.10.14); ע"פ 4702/15 עביד נ' מדינת ישראל [נבו] (20.4.16); ע"פ 1272/22 פלוני נ' מדינת ישראל [נבו] (3.5.22)).
15. חרף כיעורן של העבירות ומידת האלימות הנטועה בהן, נראה כי יסודן אינו בתכנון מוקדם אלא בהתפרצות זעם אשר עולה כי הייתה על רקע צריכת אלכוהול.
16. הערכים המוגנים בהם פגע הנאשם במעשי ההיזק והאיומים הם כבודם הבסיסי של המתלוננים, תחושת הביטחון שלהם, שלמות רכושם ושלמות נפשם (ראו למשל ע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל [נבו] (6.9.89). כאשר מעשים מעין אלה מבוצעים כלפי בני משפחה קרובים ובביתם - מבצרם, נוספת גם פגיעה בערכים המוגנים של שלמות המשפחה ובעיקר בזכותו של אדם לחיות בביטחון בתוך ביתו ולחוש בו בקרב משפחתו (למשל: ע"פ 6758/07 פלוני נ' מדינת ישראל [נבו] (11.10.07)).
- פער הכוחות האינהרנטי שבין הנאשם למתלוננת - שהיא סבתו, מעצים את חומרת הפגיעה בערכים המוגנים, שלא לדבר על כך כי מדובר במי שגידלה אותו ושימשה לו אמא החל מגיל ינקות. הוא הדין במעשי הנאשם כלפי המתלונן, שהוא בן משפחה קרוב, ובוודאי התחמשותו של הנאשם בסכין מול עיניה של המתלוננת ונסיעתו למקום העבודה של המתלונן.

17. הערך המוגן ביסוד האיסור הפלילי על החזקת סכין, הוא מניעה מראש של הסיכונים הצפויים מעצם נשיאתה של סכין שלא כדין: פתרון סכסוכים באמצעותה וביצוע מעשי אלימות שתוצאותיהן עשויות להיות חמורות ואף הרוג אסון (ע"פ 1964/14 שימשילשווילי נ' מדינת ישראל (6.7.14)). האיסור החוקי נועד אפוא למגר כל תופעה הקשורה "בסכינאות", ולמנוע מראש כל פוטנציאל פגיעה בזולת על ידי סכין. העובדה כי הנאשם לא רק נשא עמו סכין, אלא התחמש בה מראש תוך שהוא מפגין התנהגות מאיימת שיצרה יסוד ממשי לחשש שהוא עומד להשתמש בה, מעצימה את הפגיעה בערך המוגן, שכן לא דובר בחשש כללי שמא יעשה שימוש אסור בסכין, אלא ענייננו בחשש מוחשי וממשי שהשתקף בדברים שאמר הנאשם למתלוננת טרם יציאתו לדרכו למקום עבודתו של המתלונן.
18. מידת הפגיעה בערכים המוגנים במקרה זה בכללותו היא ברף בינוני, בעיקר בשל טיב האיומים שהפנה הנאשם כלפי סבתו, שהיו חמורים אך קצרים, גרימת נזק לשמשות בשתי הזדמנויות, וההתחמשות תחת יצירת מצג של כוונה לפגוע במתלונן, וכמובן העובדה שלא דובר במעשה אחד אלא ברצף מעשים.
19. מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים של איומים על קרובי משפחה, הצטיידות בסכין ונשיאתה וחבלה במזיד ברכוש, היא במנעד רחב ותלויה בנסיבות המסוימות של כל מעשה ובתוצאותיו.
20. בעבירה של החזקת סכין בלבד מדיניות הענישה הינה מחמירה בדרך כלל, ונקבע לא אחת כי יש מקום להטיל עונש מאסר גם כאשר לא נלוותה לכך עבירה נוספת, שכן, מדובר בעבירה "פותחת שער" למגוון עבירות אלימות קשות (למשל: ע"פ (י-ם) 39461-10-13 גרשקוביץ נ' מדינת ישראל [נבו] (17.2.14)). כאשר נסיבות החזקת הסכין מלמדות על חומרה יתרה, הרף העליון עשוי להגיע אף כדי שנת מאסר בפועל (רע"פ 322/15 ג'אנח נ' מדינת ישראל [נבו] (22.1.15)). עם זאת, קשת החומרה הנודעת לעבירה תלויה במקום בו הוחזקה הסכין ובנסיבות ההחזקה. כאשר לא נעשה שימוש פוגעני בסכין ונסיבות החזקתה אינן חמורות, הענישה הנוהגת לעבירה מתחילה במאסר על תנאי בלבד (למשל: רע"פ 7901/23 יעקב אמסלם נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (7.4.24) אשר דן בנסיבות תפיסת הסכין בלי שהתערב במתחם העונש שנקבע).
21. מדיניות הענישה הנוהגת במקרים שהציר המרכזי שלהם הוא עבירות איומים כלפי בני משפחה קרובים, נעה החל ממאסר על תנאי בלבד, עבור במאסרים לריצוי בעבודות שירות ועד למאסרים בפועל, אביא להלן מספר דוגמאות:

- א. ע"פ (י-ם) 42817-06-17 פלוני נ' מדינת ישראל [נבו] (25.9.17) - המערער הורשע באיומים על אמו ואחותו, כי ישרוף אותן ואת בנה התינוק של אחותו, וכן באיומים על אמו באמצעות סכין. בנוסף הורשע בהיזק בזדון לרכוש בכך ששבר צלחות בבית. בית משפט השלום קבע מתחם בגין כלל מעשי העבירה הנע בין מאסר של שנה וחצי ועד שלוש שנים, עם עונשים נלווים. נוכח אי קבלת אחריות על המעשים ועבר פלילי משמעותי, גזר עליו בית משפט השלום שלוש שנות מאסר. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעורו, קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין מאסר בעבודות שירות או מאסר קצר בפועל ועד 24 חודשי מאסר בפועל, והטיל על הנאשם 20 חודשי מאסר.
- ב. עפ"ג 20316-07-21 עזאמי נ' מדינת ישראל [לא פורסם] (15.11.21) המערער שהיה בעל עבר מכביד הורשע בכך כי איים על אמו בביתה, וכשזו הסתגרה בחדרה, דפק על הדלת, ואיים לשרוף את הבית. בהמשך, הפר צו הגנה, הגיע שוב לביתה, קילל ודפק על דלת הבית בעודו מאיים עליה במהלך שיחה עם אחיינו, כי ידקור אותה בסכין. בית משפט השלום קבע מתחם של 10 חודשי מאסר ועד 24 חודשים, והטיל עונש של 12 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט המחוזי דחה את ערעורו.
- ג. עפ"ג (חיפה) 59103-08-21 מדינת ישראל נ' מחאג'נה [נבו] (2.9.21) - נאשם בעל עבר פלילי שהתגורר עם אביו ועם אחותו הורשע בכך שאיים עליה, בנוכחות אחייניה הקטינים, כי יהרוג אותה; הוא הצטייד בסכין מטבח ושב עמה אל המתלוננת שהסתגרה בחדרה, דפק על הדלת ואיים כי יהרוג אותה וכן איים באותו אופן על אביו שהגיע למקום. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם של מאסר מותנה עד 12 חודשי מאסר בפועל, וגזר עליו 3 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה והטיל עליו מאסר בפועל בן חמישה חודשים.
- ד. ת"פ (פ"ת) 10504-03-13 מדינת ישראל נ' א' צ' (4.11.13) נאשם הורשע לאחר הוכחות כי איים על אחותו בכך שקרב אליה עם ידיים מאוגרפות ואמר לה "אני אכניס לך אגרופ", ופנה לאמו ואמר לה "תשתקי, אני אשרוף את הבית, כל הבית שלי". בית המשפט מצא כי מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה נעה בין מאסר על תנאי בלבד ועד מספר חודשי מאסר בפועל, גזר 3 חודשי מאסר והפעיל במצטבר מאסר על תנאי של 6 חודשים.
- ה. ת"פ (אילת) 6532-04-14 מדינת ישראל נ' פלוני [נבו] (3.9.14) - נאשם הורשע בארבע עבירות איומים שהפנה כלפי בני משפחתו ואמו. בין היתר הוא הגיע לבית אמו, נטל סכין ואיים עליה ועל אחיו כי ישחט את אחיו ואת ילדיו ואשתו. לבקשת האם הניח את הסכין אך לאחר מכן נטל אולר ואיים שוב כי ישחט את אחיו ומשפחתו, חתך את ידו שלו וברח מהמקום. בית המשפט קבע כי מתחם הענישה ההולם נע בין מאסר מותנה ועד ל-15 חודשי מאסר בפועל.
- ו. ת"פ (ב"ש) 23715-07-16 מדינת ישראל נ' פלוני (29.6.16) נאשם הורשע בשתי עבירות איומים כלפי אמו, בכך שאמר לה, בביתה, כי יחתוך את כל הרחוב באמצעות סכין וישרוף את כל הבית אם לא תיתן לו כסף, וכן איים על קרובת משפחה באומרו כי ישרוף את הבית. מתחם הענישה שנקבע היה בין מאסר מותנה ועד 9 חודשי מאסר בפועל, וגזר הדין שהוטל היה 4 חודשי מאסר בפועל.
- ז. ת"פ (ב"ש) 46495-04-16 מדינת ישראל נ' ביטון (4.7.16) נאשם הורשע בעבירת איומים שביצע כלפי אמו, בכך שאמר לה כי הוא ישרוף אותה ואת האחים שלו, ולאחר מכן אמר לה כי הוא הולך להתאבד. מתחם העונש שנקבע היה בין מאסר מותנה ועד 9 חודשי מאסר לריצוי בפועל, והעונש הועמד על 4 חודשי מאסר בפועל.
- ח. ת"פ (ת"א-יפו) 39212-05-23 מדינת ישראל נ' נוריאני [נבו] (20.12.23) - הנאשם הורשע בעבירות איומים, היזק לרכוש במזיד וניסיון תקיפה סתם, בגין כך שזרק פטיש על חלון בית אביו, שבר את דלת ביתו ורכוש נוסף, וכן איים על אביו בנוכחות שוטר ואף ניסה לתקוף אותו באמצעות השלכת חפצים. בית המשפט מצא כי בעבירות מסוג זה קיימת קשת רחבה של ענישה, קבע מתחם עונש הולם של מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל, וגזר על הנאשם 4 חודשי מאסר בפועל.
- ט. בת"פ (חדרה) 54472-09-22 מדינת ישראל נ' וסרמן [נבו] (14.7.24) קבעתי מתחם עונש הולם שנע בין מאסר על תנאי ברף התחתון ועד שבעה חודשי מאסר בפועל ברף העליון, לאירוע שבו הורשע נאשם כי איים, בשתי הזדמנויות, על אמו ובתוך כך שבר חפצים בבית.

י. ת"פ (קריות) 60760-03-22 מדינת ישראל נ' אמסלם [נבו] (10.4.22) - הנאשם הורשע בעבירות איומים, החזקת סכין שלא כדין והחזקת סמים שלא לצריכה עצמית. העבירות כוונו כלפי הוריו, עליהם תחילה איים בשיחת טלפון ובהמשך, המתין להם בביתם, כשהוא חמוש בסכינים, אלת עץ וגז פלפל. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ועד 18 חודשי מאסר בפועל, וגזר על הנאשם 8 חודשי מאסר בפועל ומאסר על תנאי.

יא. ת"פ (קריות) 39357-12-23 מדינת ישראל נ' אלימלך [נבו] (15.9.24) - נאשם הורשע באיומים והחזקת סכין, בכך שחסם רכבה של מתלוננת, וביכוח שהתפתח איים לשחוט אותה, כשהוא מנופף בסכין בעודו יושב ברכב. בית המשפט קבע כי מתחם הענישה ההולם בגין המעשים נע בין מאסר מותנה ועד 10 חודשי מאסר.

22. בהתאם לעיקרון ההלימה המנחה, ולאחר ששקלתי את מידת הפגיעה בערכים המוגנים, את נסיבות ביצוע העבירות ובהביאי בחשבון גם את הפסיקה הנוהגת, אני קובע כי מתחם הענישה לעבירות נע בין רף תחתון של מאסר בן מספר חודשים אותו ניתן לרצות בעבודות שירות ועד ל- 14 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית. גזירת עונשו של הנאשם בתוך המתחם

23. ישנן נסיבות שונות שאינן קשורות לביצוע העבירות שראוי כי יביאו להקלה בעונש שייגזר בתוך המתחם שקבעתי. אעמוד בקצרה על הדברים.

הנאשם צעיר מאוד בגיל, ולמעשה רק לפני חודש ימים מלאו לו 19. הוא נעדר הרשעות קודמות, ועולה כי חייו עד כה לא התאפיינו באירועי אלימות ועבריינות.

הנאשם בחר להודות בכתב האישום המתוקן. בכך לא רק שהביא לחיסכון בזמן שיפוטי יקר, אלא אף מנע את הבאתם לעדות של עדים לא מעטים, בהם גם סבתו שגידלה אותו ודודו שקרוב אליו. הודייתו משקפת נטילת אחריות מצדו, וכן הכרה בכך כי עבר עבירות חמורות שבצדן ענישה כואבת.

הנאשם נמצא במעצר בגין כתב האישום כבר קרוב לחצי שנה. הבאתי בחשבון כי תנאי המעצר קשים יותר מתנאי מאסר, הן בהיבט של הזכויות הניתנות לאסיר ואין ניתנות לעצור, והן בהיבט של חוסר הוודאות של העצור באשר לדרך בה יסתיים התיק בו הואשם. דומני כי עובדת היותו של הנאשם אדם צעיר מאוד, בוודאי כאשר הוא נטול עבר פלילי, מעצימה עוד יותר את קשיי המעצר.

לא התעלמתי מנסיבות החיים הלא פשוטות בהן גדל הנאשם. לא הוגש אמנם תסקיר שירות מבחן בתיק, אולם סברתי כי הקשיים שחוה ילד אשר גדל בידיעה כי ננטש על ידי אמו, הם ברורים מאליהם ואינם טעונים הוכחה.

הקשבתי קשב רב לדבריהם של סבתו של הנאשם (המתלוננת) דודו של הנאשם (המתלונן) וכן סבו של הנאשם (בעלה של המתלוננת).

לנפגעי העבירה יש זכויות ומעמד בהליך הפלילי, וראוי בהחלט להתחשב גם בדבריהם ולתת משקל לעמדתם, גם אם בעבירות שהן במסגרת המשפחה וכאשר אין תסקיר נפגע עבירה - יש קושי לתת לדברים משקל מכריע (ע"פ 2148/13 פלוני נ' מדינת ישראל [נבו] (16.12.14)).

אני סבור כי עמדתם של המתלוננים ושל הסבא היא בעלת משקל שלא ניתן להתעלם ממנו. ראשית, ניכר היה כי המתלוננים והסבא סלחו באמת ובתמים לנאשם. הם רואים אותו בשר מבשרם, ציינו כולם כי העבירות שביצע היו חריגות לנוף התנהגותו, ושוכנעתי כי הם מייחלים לשחרורו של הנאשם ולשובו לחיק המשפחה. שנית, מדבריהם עלה כי בכוונתם לקלוט את הנאשם עם שחרורו ולדאוג לו, ודבר זה תומך במובן מסוים את האפשרות כי הנאשם ישתקם, יעלה על מסלול נורמטיבי ולא יבצע יותר עבירות. יש לקוות שכך יהיה.

24. כאשר מדובר בהסתבכות יחידה ובמאסר ראשון ותוך שהבאתי בחשבון את גילו המאוד צעיר של הנאשם, סברתי כי גם ענישה מתונה יחסית בתוך המתחם שקבעתי, תוכל בהחלט להשיג את מטרת הרתעתו לעתיד לבוא. לשיטתי, כל אדם זכאי לקבל הזדמנות אחת, כדי להפנים את חומרת מעשיו - ללמוד לקח ולשנות את דרכיו.

25. לאחר ששקלתי את כל המפורט מעלה, הגעתי למסקנה כי עונש המאסר שיוטל על הנאשם צריך אמנם להיות ממש, אלא שיש למקמו בחלק תחתון יחסית של מתחם העונש ההולם, ומצאתי להעמיד אותו על 7 חודשי מאסר בפועל.

26. נוכח החלטתי לגזור על הנאשם מאסר בפועל ובהתחשב בעובדה כי רק לאחרונה מלאו לו 19, עולה השאלה האם יש מקום לקבל את עמדת הסנגור ולא להורות לשירות המבחן לגבש תסקיר על אודותיו, או שמא לקבל את עמדת המאשימה בעניין.

27. מצאתי כי בנסיבות שבתיק זה, הצדק עם הסנגור.

אכן, כעולה מסעיף 38(א) לחוק העונשין התשל"ז - 1977, בצירוף האמור בסעיף 1 לאכרזת דרכי ענישה (תסקיר של קצין מבחן) התשכ"ד - 1964, אין להטיל עונש מאסר בפועל על מי שבעת ביצע העבירות טרם מלאו לו 21 אלא לאחר קבלת תסקיר שירות מבחן.

לכאורה קיימת חובה אפוא להורות על הזמנת תסקיר שירות מבחן בעניינו של הנאשם טרם גזירת עונשו למאסר בפועל. אולם, לא רק שהסנגור אינו מבקש שיוגש תסקיר אלא שהוא עומד על כך שלא יוגש כזה. עמדתו של הסנגור ברורה לחלוטין. הנאשם נמצא במעצר כבר קרוב לחצי שנה, והמאסר שמצאתי להטיל עליו הוא של 7 חודשים. כך, בניכוי ימי מעצרו צפוי הנאשם הלכה למעשה להשתחרר בתוך זמן קצר מאוד, אם לא באופן מיידי. גיבוש תסקיר לעניין העונש הוא תהליך שלוקח על פי רוב זמן לא מבוטל, ומאליו מובן כי תקופת מאסרו של הנאשם תסתיים זמן ניכר טרם סיום גיבוש התסקיר.

הכנת תסקיר כאמור נועדה להיטיב עם הנאשם, שכן הרעיון העומד בבסיס הדברים הוא בחינה זהירה האם יש אמנם מקום להטיל עונש מאסר בפועל על אדם צעיר שטרם מלאו לו 21, וזאת בדגש על בחינת אפשרויות שיקומיות. איזו תועלת בהקשר זה יכולה לצמוח מהכנת תסקיר שיתייחס לשאלה האם ראוי להטיל מאסר בפועל על נאשם שכבר סיים לרצות את המאסר?

28. במצב דברים זה, שליחתו של הנאשם לקבלת תסקיר בטרם מתן גזר הדין, לא רק שלא תיטיב עמו, שזו הרי כוונת המחוקק מלכתחילה, אלא שהיא עשויה דווקא להרע איתו, שכן במקום שיעבור מסטטוס של עצור לאסיר, שתנאיו טובים יותר, ובמקום שיסיים את מאסרו בתוך זמן קצר מאוד, היה נאלץ להישאר זמן נוסף במעצר עד להשלמת גיבוש התסקיר, ולמעשה זמן ארוך יותר מתקופת המאסר הצפויה לו כעת. מה הועילו חכמים בתקנתם?!
- קיימת אמנם גם אפשרות להורות על שחרורו בתנאים כאלה ואחרים, להמתין עד סיום הכנת התסקיר ואז לגזור את העונש, אולם גם אפשרות כזו נראה כי הייתה מפארת את חכמי חלם, שכן איזה טעם יהיה לשחרר את הנאשם כעת בתנאים מגבילים, להשאיר אותו בחוסר וודאות עד לקבלת התסקיר וגזירת הדין, כאשר ממילא אין מראש כל תוחלת להשיבו בעוד מספר חודשים לרצות את ימי המאסר הבודדים שנותרו לו, היה והתסקיר ימליץ כי אין מניעה לגזור עליו מאסר.
29. משכך אין כל טעם להורות על הגשת תסקיר כאמור, ולא זו אלא שגיבוש תסקיר ממילא לא יועיל לנאשם אלא רק יפגע בו. ומכל מקום, בנסיבות בהן ההגנה מוותרת על התסקיר, ממילא אי הגשתו לא תביא לעיוות דין (ראו למשל: ע"פ (נצ') 50247-07-22 פלש נ' מדינת ישראל [נבו] (26.7.22)). ממילא בנסיבות אלה הגשת תסקיר לא תוכל לתרום לנאשם מכיוון שלא יהיה בכוח התסקיר לגרוע מתקופת המאסר אותה הלכה למעשה הוא כבר ריצה (השוו: ע"פ 5167/22 פלוני נ' מדינת ישראל, בפס' 25 - 28, [נבו] (26.1.23)).
30. הפרשנות בפסיקה המועטה יחסית שניתנה בעניין, היא כי הוראות החוק המוזכרות מעלה, על אף נוסחן הקוגנטי - הלכה למעשה הן דיספוזיטביות ומאפשרות לבית המשפט לסטות מהן במקרים המתאימים, וזה המצב הנכון לעניות דעתי במקרה זה. אפנה בעניין לעפ"ת פלש המוזכר מעלה, בפס' 29 והאיזכורים שם; וראו גם ת"פ (מחוזי-ים) 26821-12-20 מדינת ישראל נ' י"ב, בפס' 17 - 29 [נבו] (3.11.22), וכן ת"פ (י-ם) 55241-01-22 מדינת ישראל נ' ג'עברי, בפס' 9 - 13 [נבו] (6.3.23)).
31. אשר על כן, ובהתאם לבקשה מפורשת של הסנגור ולפי שמצאתי שלא תצמח כל תועלת מהפנייתו של הנאשם כעת לגיבוש תסקיר והדבר יביא רק למשיכת זמן מיותרת, שלא לדבר על האפשרות כי תקופת כליאתו של הנאשם דווקא תוארך, או שלמצער הוא ישוחרר בתנאים מגבילים ועיניו הדין שלו יימשך מבלי שישנה תוחלת ממשית לכך שהוא יחזור למאסר, החלטתי לאמץ את עמדת ההגנה ולא להורות על עריכת תסקיר כאמור.
32. עונשו של הנאשם יעמוד אפוא על אלה:
- א. 7 חודשי מאסר לריצוי בפועל.
- מאסרו של הנאשם יימנה מעת מעצרו בתיק - יום 5.6.24.
- ב. מאסר על תנאי של 4 חודשים לבל יעבור הנאשם בתוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר איזה מן העבירות בהן הורשע או עבירת היזק בזדון לפי סעיף 452 לחוק העונשין, או כל עבירת אלימות אחרת המנויה בסימן ח' שבפרק י' לחוק העונשין, תשל"ז - 1977.
33. ניתן בזה צו להשמדת כל מוצג תפוס בתיק שבוצעה באמצעותו עבירה או שהחזקתו אינה חוקית. זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה בתוך 45 ימים מהיום.
- ניתן היום, כ"ה חשון, תשפ"ה, 26 נובמבר, 2024, במעמד הצדדים.